

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Innhold

1.	Innledning	2
2.	Metode og respondenter.....	2
	Metodisk tilnærming.....	2
	Hvem ble spurt og hvem har svart?	3
	Hvem har materiale? i et ABM perspektiv?.....	4
3.	Samordning av metoder og infrastruktur	4
4.	Bruk av verktøy i registreringsammenheng	6
5.	Mengde digitalisert	6
6.	Tilgjengeliggjøring på internett.....	7
7.	Registrering av stedsinformasjon	7
	Stedfesting	7
8.	Dokumentrettigheter.....	8
9.	Registrering av ulike materialtyper.....	11

Vedlegg 1: Svarene fra Undersøkelsen (PDF)

Vedlegg 2: Matrise over kommentarfelt (Excel)

Vedlegg 3: Spørreundersøkelsen (PDF)

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

1. Innledning

Denne rapporten er skrevet som en del av Samdok-prosjektets definerte oppgaver

Lite arkivmateriale fra kommunal og privat sektor er digitalisert og tilgjengelig på nettet, hvis man ser bort fra byggesaksarkiv/eiendomsarkiv. For å nå målet om samlet samfunnsdokumentasjon er det en forutsetning at kommunalt og privat arkivmateriale blir tilgjengelig. Samdok-prosjektet ønsker å styrke dette arbeidet, noe som er i tråd med føringer i arkivmeldingen.

For at Samdokprosjektet skal kunne lykkes, er det viktig at sentrale metadata er registrert, slik at materialet kan søkes fram, brukes og linkes til annet materiale som hører til i samme tid, på samme sted, til samme person/aktør eller emne.

Sentralt i samordningsarbeidet vil "Hvem, hva, hvor og når" stå. På engelsk omtales dette som "Where, when, who and what". (De fire W)

Riksarkivaren gjennomførte kartleggingen for å skaffe fram en grov oversikt over materiale som er digitalisert, hvilke metadata som er registrert og litt om metoder og standarder som er benyttet. Det var også viktig for å få innspill på behovet for retningslinjer og samordning (slik institusjonene vurderer det).

Resultatet av kartleggingen ligger til grunn for denne rapporten hvor vi forsøker å belyse behovene for autoritetslister og forhåpentligvis bidra til at løsninger skisseres.

Det vil i neste omgang gi grunnlag for felles og brukervennlige søke- og presentasjonstjenester, samt for integrering og kopling av materiale på tvers av sektorer og institusjoner. "Linked open data" er her et stikkord.

Mottakere for spørreskjemaene er Arkivverket, lokale og private arkivinstitusjoner, samt museer og biblioteker - basert på liste fra Kulturrådet.

2. Metode og respondenter

Spørreundersøkelsen ble gjennomført i web-verktøyet Survey Exact og distribuert gjennom eposter til institusjonene.

Undersøkelsen ble sendt ut til respondentene den 16. juni og den ble lukket den 3. juli.

Metodisk tilnærming

Målsettingen med undersøkelsen var ikke at vi skulle skaffe oss kunnskaper omkring digitaliseringsstatusen i arkivinstitusjonene. I og med at undersøkelsen ønsket å fange opp tendenser, mer enn å være en kartlegging av all aktivitet, vil funnene være problematiske å bruke ut over å omtale tendenser.

Spørsmålene ble utformet slik at det skulle være enkelt å gjennomføre undersøkelsen, uten at det krevdes eksakte svar på omfang og metodikk. Svarene er tildels preget av en slik "løs" tilnærming.

Disposisjonen for undersøkelsen, tok utgangspunkt i to tilnærminger. Der det var relevant, stilte vi spørsmål med "enkeltvalg"¹, og i de tilfeller vi fant det var relevant, kunne respondenten foreta "flervalg"².

¹ 'Enkeltvalg' defineres som spørsmål der svarene er gjensidig utelukkende (eks. Ja-Nei spørsmål)

² 'Flervalg' defineres som spørsmål der man kan velge flere svar (ikke gjensidig utelukkende svar)

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

I tillegg kunne respondentene kommentere sine valg - hvis ønskelig, noe vi la til rette for for å fange opp eventuelle nyanser. Vi utformet også rene "fritekst" spørsmål for å ikke fange feks. mengde digitalisert innenfor et tellesystem.

Disposisjonen for gjennomføringen av undersøkelsen:

- Hvem svarer?
- Fra hvilket fylke?
- I hvilken grad mener man at vi må samordne innsatsen?
- Hvilke verktøy brukes?
- Er materialet tilgjengelig på internett?
- Er materialet stedfestet - og via hvilken metode?
- Hva registreres?
  - Inndelt i kommunalt / privat materiale
    - Dokumenter Aktørinformasjon
    - Kart/tegning Innholdsinformasjon
    - Foto Årstallsinformasjon
    - Lyd Stedsinformasjon
    - Film
- Rettigheter til materialet?

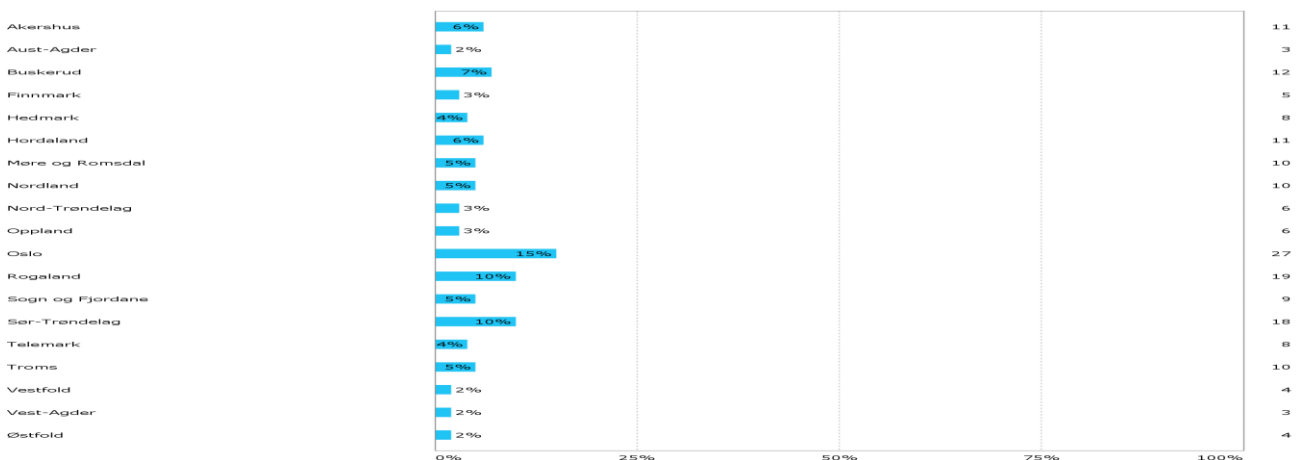
Hvem ble spurt og hvem har svart?

Kulturrådet bel kontaktet for å få tilgang til den mest oppdaterte listen av respondenter. Vi fikk oversendt listen over alle institusjoner som jevnlig rapporterer at de forvalter historiske arkiver.

Spørreundersøkelsen ble sendt ut til i alt 302 institusjoner ut av hvor vi fikk 180 respondenter, hvorav 24 ikke forvalter historiske arkiver. Av de gjenværende 155, svarer 102 at de har, eller planlegger å digitalisere deler av materialet.

De vurderinger som blir gjort i rapporten baserer seg altså på 102 innsendte svar.

Fig 1 Fylkesvis fordeling av respondenter

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

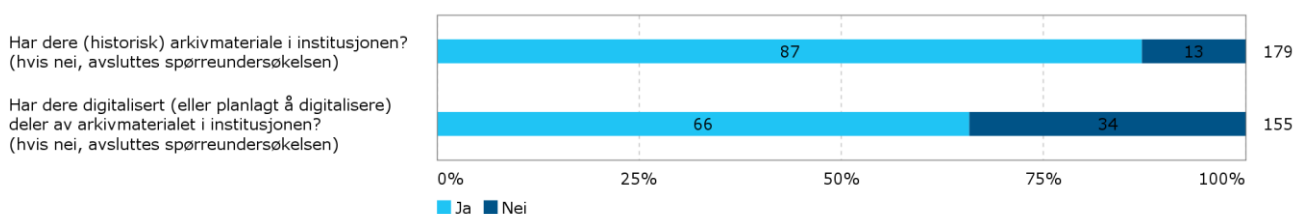
Hvem har materiale? i et ABM perspektiv?

Spørreskjemaet ble sendt ut til mulige respondenter basert på en liste vi fikk fra Kulturrådet. Totalt 302 kandidater ble kontaktet - og vi fikk svar fra 179. Av disse svarte 13 prosent at de ikke forvaltet arkivmateriale. De kunne da avslutte undersøkelsen.

I hovedsak er det kommuner, biblioteker og museer som ikke har levert besvarelse, men det finnes flere store arkivaktører som har valgt å ikke svare. Blant disse finner vi IKAer, byarkiver og statsarkiver.

Av de 155 respondenter som svarte at de forvaltet arkivmateriale, svarte 34 prosent at de ikke har digitalisert eller har planer om å digitalisere arkivmateriale. Vi stod da igjen med 102 institusjoner som besvarte alle spørsmålene i undersøkelsen.

Fig 2 Forvaltning av historisk materiale

Hvis vi ser på sammensetningen av de 102 respondenter, fordeler de seg som følgende:

Type	Antall	Hvorav oppbevarer arkiver	Hvorav digitaliserer eller skal digitalisere
Arkivinstitusjoner	33	32	24
Biblioteker	59	44	20
Museer	61	59	44
Historielag	1	1	1
Kommuner	5	4	2
Andre	20	15	11
Totalt	179	155	102

Ikke overraskende, er det biblioteker og museer som er i overvekt når det gjelder antall institusjoner. Dette kan kanskje virke som en svakhet med undersøkelsen, sett ut fra at arkivinstitusjoner har det største volumet av materiale. Vi har ikke sammenstilt antall institusjoner med mengde materiale de oppgir å ha, ut fra den forestilling om at registreringsmetode vil være uavhengig av mengde materiale.

3. Samordning av metoder og infrastruktur

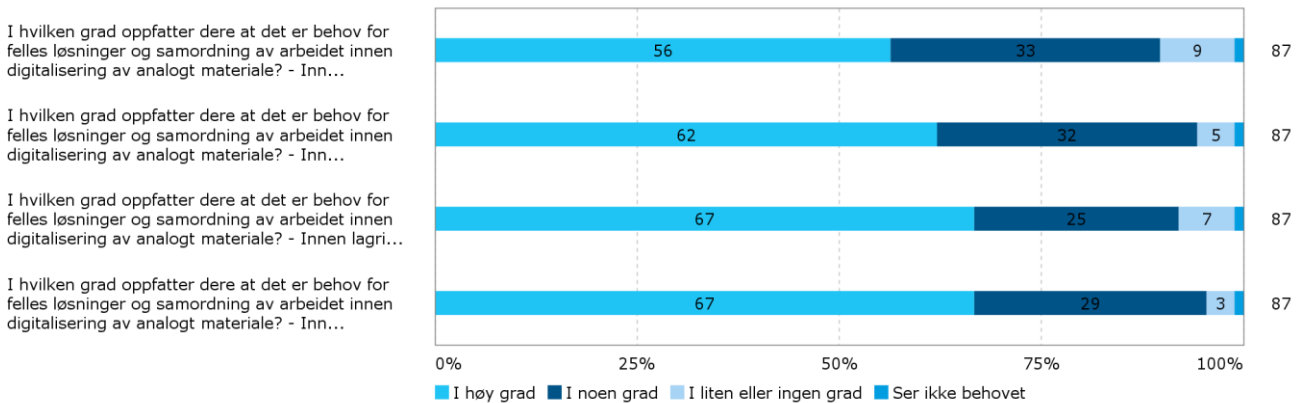
Arkivportalen og Digitalt museum har begge vært velykkete prosjekter innenfor hvert sitt segment av bevaringsregimet i Norge. De aller fleste arkiver eller museum leverer data fra sine lokale databaser til ett av eller begge disse nettjenester.

Det er derfor ikke overraskende å finne at det er et sterkt ønske om en samordning av løsningene i miljøet. Skulle man kommentere figurene nedenfor, samt å spørre videre rundt funnene, ville det være mer naturlig å forfølge spørsmålet rundt hvorfor det er såpass mange som 10 % som anser at samordning er unødvendig.

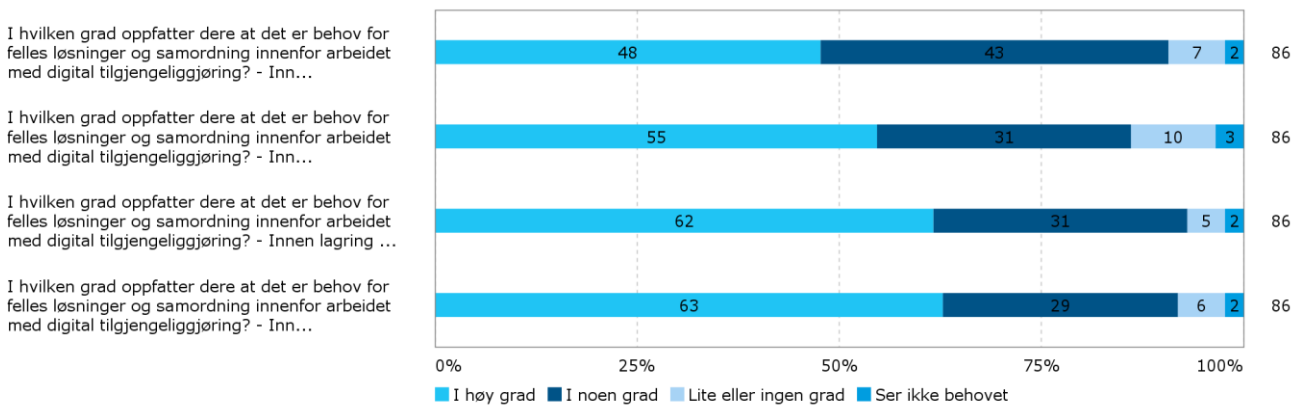

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 3 Svarfordeling, Samordning av felles løsninger, produksjon

Fig 4 Svarfordeling, Samordning av felles løsninger, tilgjengeliggjøring

Hvis vi ser på de kommentarene som er registrert rundt dette temaet, er det noen observasjoner som det er viktig å ta med seg videre. Her formulert som påstander (se vedlegg 2, kolonne N og O):

- 1) Det er behov for en felles registreringspraksis eller enighet om "(inter)nasjonale metadata"
- 2) Metadata fra forskjellige systemer skal kunne utveksles eller samordnes
- 3) Digitalarkivet må åpnes for andre institusjoner (skytenking og stordriftsfordeler må utnyttes)
- 4) Indekserings- eller registreringsløsningene må være effektive
- 5) Det er behov for felles registre for sentrale metadata

Ett av svarene fra museumssektoren peker på at miljøet føler at de allerede er på god vei inn i et samordnet registrerings- og tilgjengeliggjøringsregime, men tendensen ellers peker på at det er et behov for å samordne innsatsen på tvers av ABM grensene. I den grad det pekes på virkemidler, ønskes det mer av felles retningslinjer på tvers av verktøygrensene, enn samordning av bruk av verktøy.

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

4. Bruk av verktøy i registreringsammenheng

For å kunne arbeide effektivt med samordningen, er det en fordel at systemene som skal oppdateres, er færrest mulig. Undersøkelsen viser at det i hovedsak benyttes kjent programvare som miljøet har mulighet til å påvirke.

Skulle man legge fram konklusjoner, kunne man hevde at:

1. Arkivmateriale i Dokumentform registreres i Asta eller Primus
2. Arkivmateriale i Kart- og tegningsform registreres i Asta eller Primus
3. Primus og Fotostation foretrekkes i arbeidet med fotografier
4. Lyd og levende bilde registreres i andre standardsystemer eller i egne verktøy
5. Andre standardsystemer eller egenproduserte verktøy inneholder en betydelig andel metadata om arkivmateriale

Fig 5 Svarfordeling, bruk av verktøy

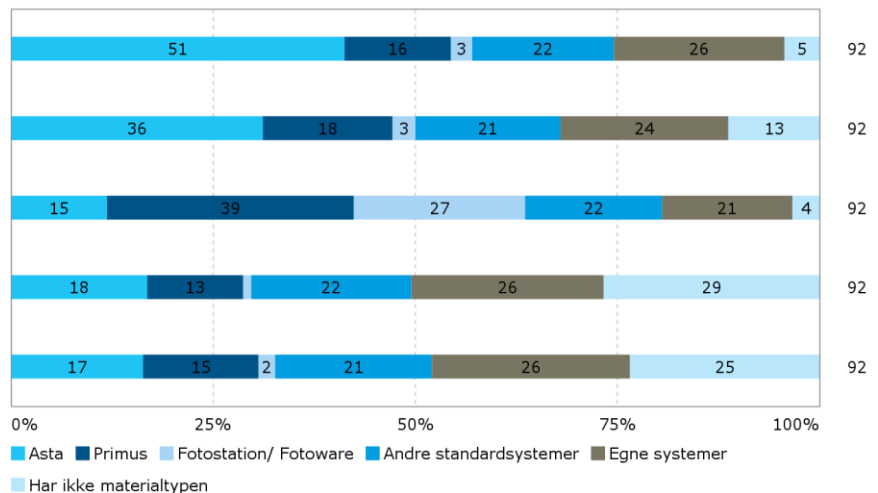
Hvilke programvarer brukes normalt under registrering av de ulike (digitaliserte) materialtypene? - Tekst / dokument / arkiv

Hvilke programvarer brukes normalt under registrering av de ulike (digitaliserte) materialtypene? - Kart / tegning

Hvilke programvarer brukes normalt under registrering av de ulike (digitaliserte) materialtypene? - Foto

Hvilke programvarer brukes normalt under registrering av de ulike (digitaliserte) materialtypene? - Lyd

Hvilke programvarer brukes normalt under registrering av de ulike (digitaliserte) materialtypene? - Film / Video

5. Mengde digitalisert

Kartleggingen hadde ikke som formål å skaffe fram nøyaktige tall på hvilken mengde digitale kopier den enkelte sitter på, men under hvert medium-kapittel, ble det spurt om cirkatall.

Ikke alle har svart på dette spørsmålet, og svarene varierer i form. Vi ser det derfor ikke som hensiktsmessig å forsøke å legge fram konkrete tall i denne sammenhengen.

I vedlegg 2, vil det være mulig å danne seg et bilde over hvilken mengde det er tale om. Her er svarene tildels mangelfulle i og med at det er noen store institusjoner som ikke har svart på dette spørsmålet.

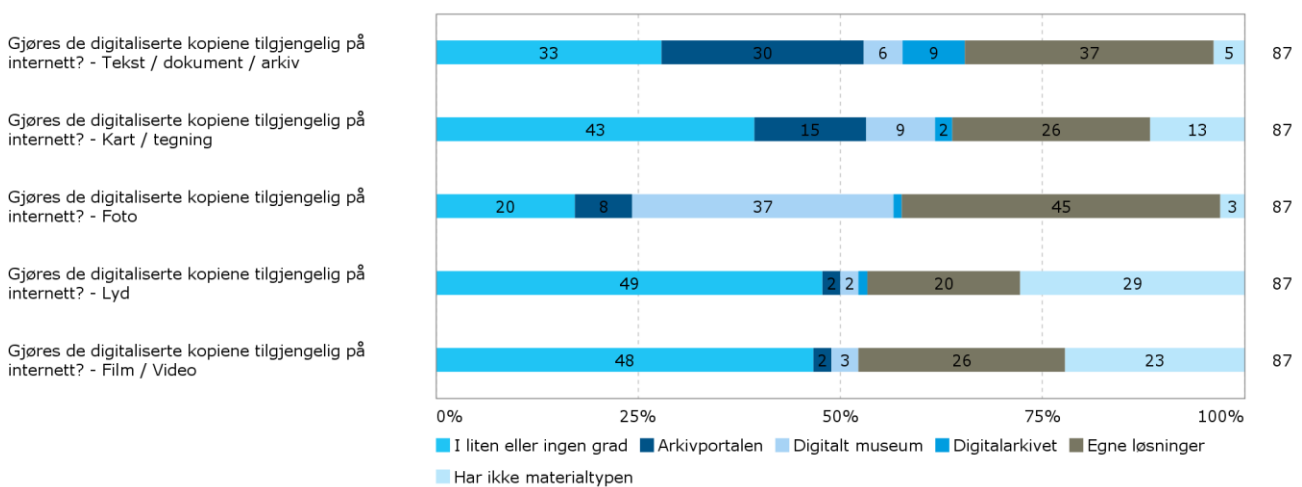
Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

6. Tilgjengeliggjøring på internett

Matrisen under avslører at lite av det digitaliserte materialet er gjort tilgjengelig på internett, samt at institusjonene i større grad stoler på egne løsninger framfor Arkivportalen og Digitalt museum.

Vi kan imidlertid ikke hevde at Arkivportalen og DM er for dårlige løsninger for å være de foretrukne publiseringsløsninger, og det er ikke mulig å fange opp i hvor stor grad det er ønskelig at disse skal overta for de ulike "egne løsninger".

Fig 6 Tilgjengeliggjøring av materialet på internett

7. Registrering av stedsinformasjon

Stedfesting

Om lag halvparten av det digitaliserte materialet er stedfestet, i følge svarene i undersøkelsen. I denne sammenhengen ble det ikke spurt etter metode for stedfesting, noe som gir rom for at det er flere praksiser representert i svarene.

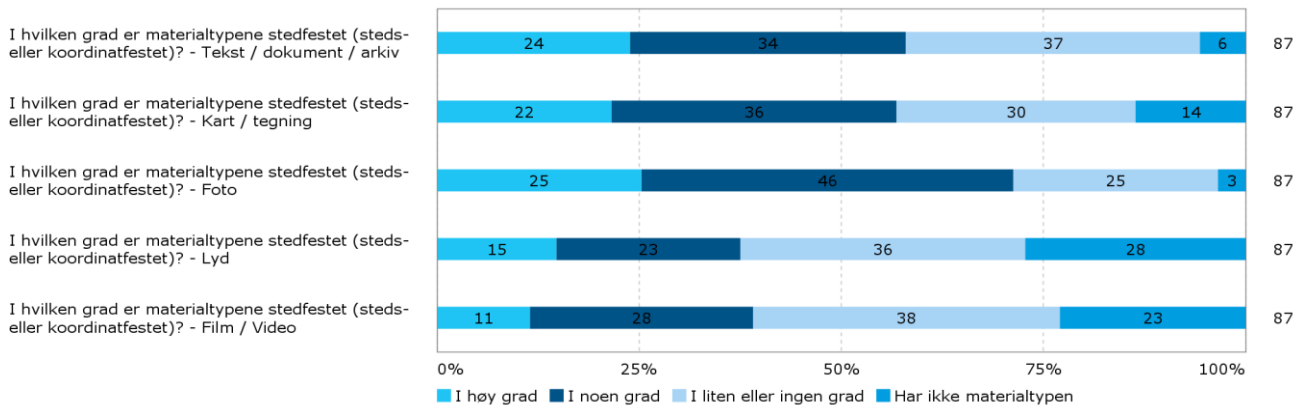
Det er i grove trekk to praksiser som er gjeldene for stedsfesting. Den ene baserer seg på fritekst, hvor stedsnavnet inngår i en generell innholdsbeskrivelse. Denne tilnærmingen finner man i stor grad i tradisjonelle arkivkataloger. Den andre er en mer strukturert tilnærming, der man bruker forhåndsdefinerte lister eller referanser til kartobjekter som Gnr/Bnr i eksklusive felter.

Matrisen under må derfor ses i sammenheng med hvorvidt stedfestingen er strukturert og mulig å plote i kartsystemer. Dette kommer bedre fram i de ulike matrisene rundt registrering av materialtyper. Se kap. 9.

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 7 Bruk av stedfesting i registreringsammenheng

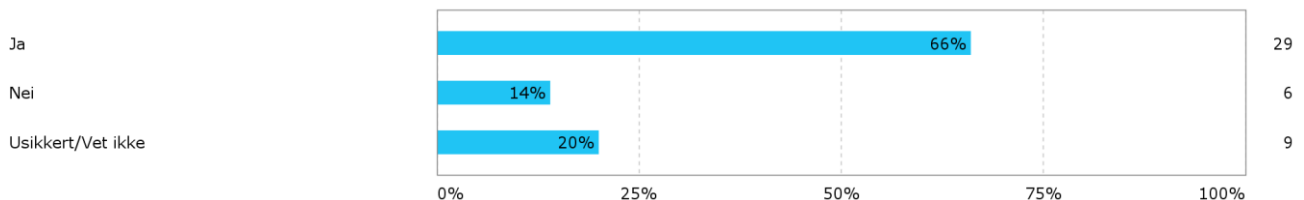

8. Dokumentrettigheter

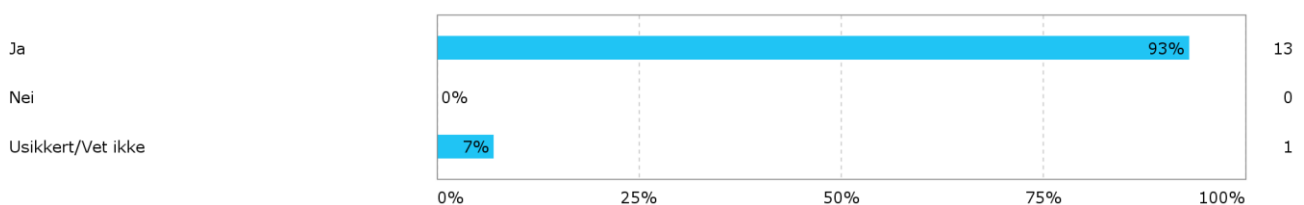
I undersøkelsen tok vi med et spørsmål om hvorvidt rettigheter til materialet er avklart. Matrisene under viser at det i for liten grad er gjort nødvendige avklaringer rundt temaet. Antall respondenter er i noen tilfeller veldig få, noe som gir et dårlig statistisk grunnlag.

Fig 8 Dokumentrettigheter

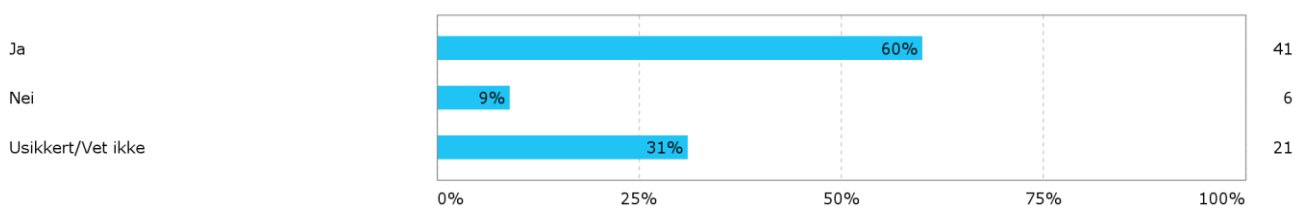
Private arkiver(tekst), dokumentrettigheter

Kommunale arkiver(tekst), dokumentrettigheter

Private arkiver, fotorettigheter

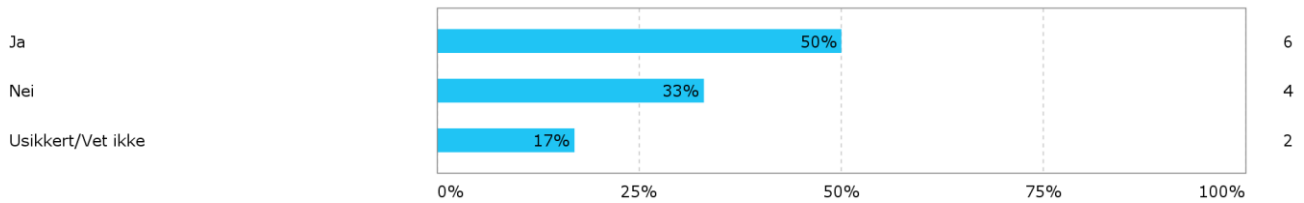

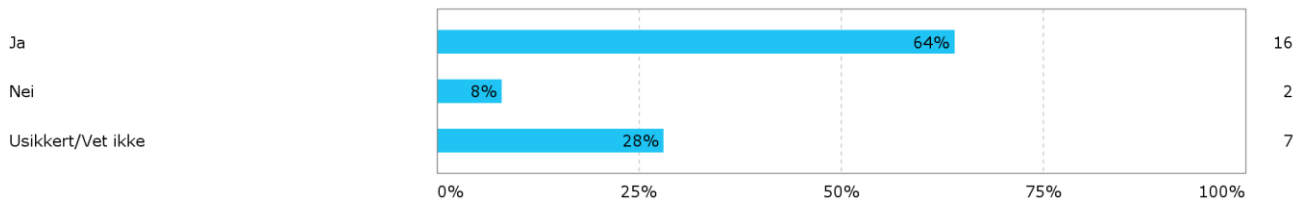

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

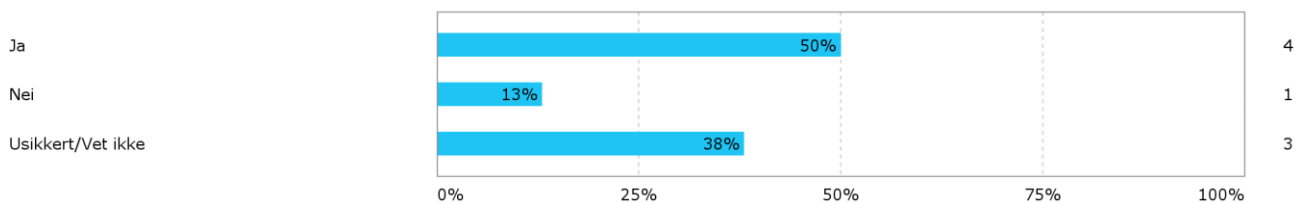
Kommunale arkiver, fotorettigheter

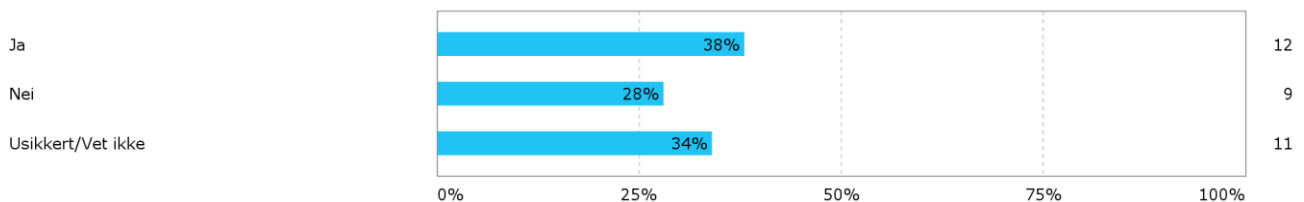
Private arkiver, kartrettigheter

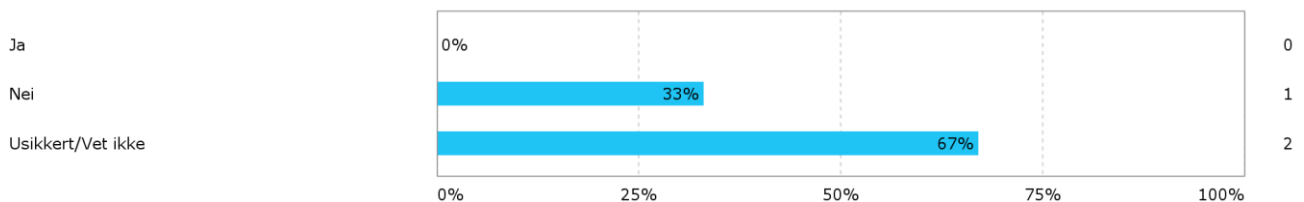
Kommunale arkiver, kartrettigheter

Private arkiver, lydrettigheter

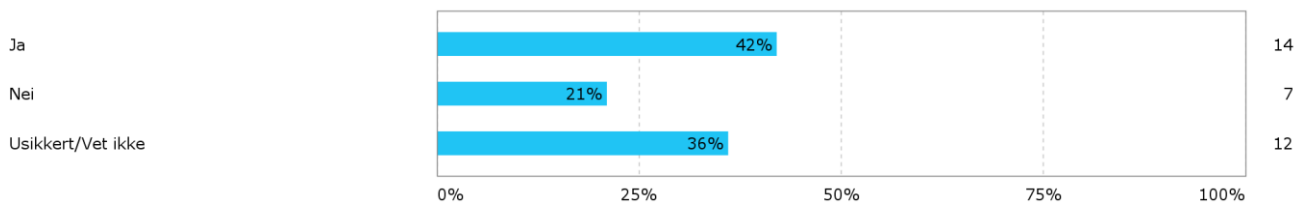
Kommunale arkiver, lydrettigheter

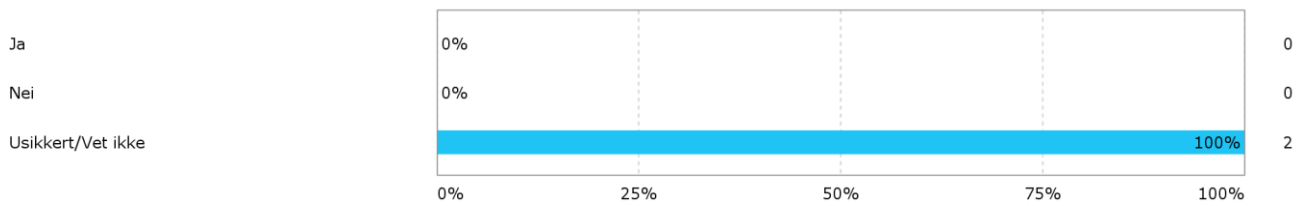

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Private arkiver, Filmrettigheter

Kommunale arkiver, Filmrettigheter

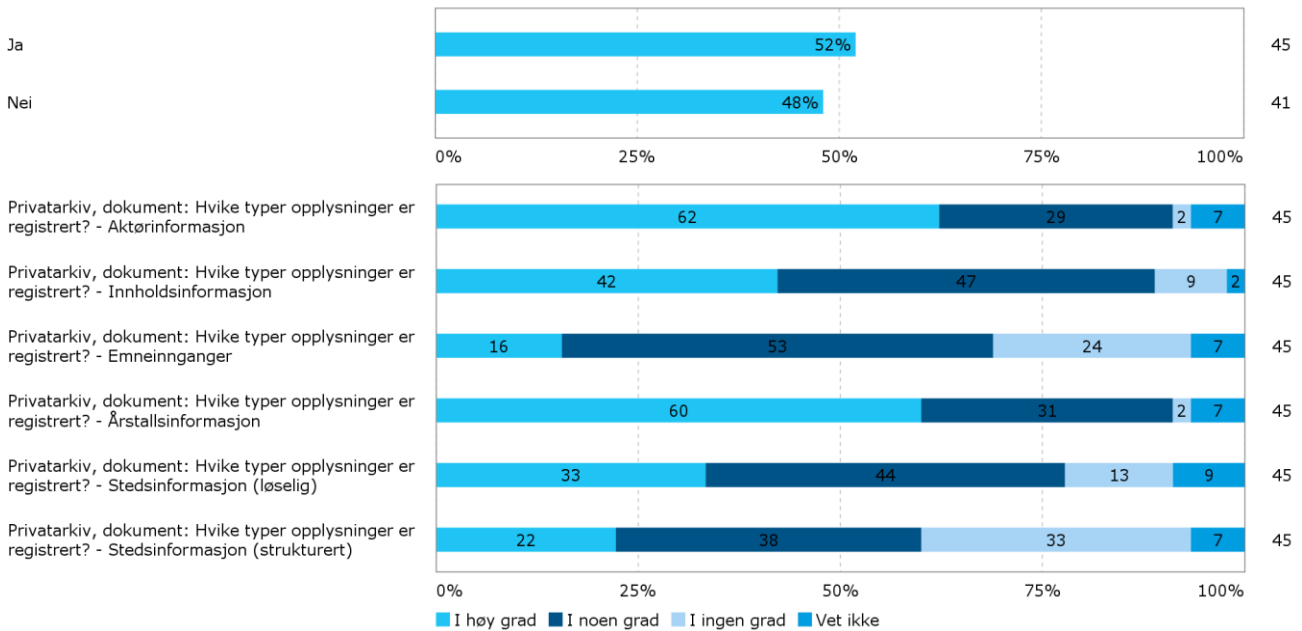
Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

9. Registrering av ulike materialtyper

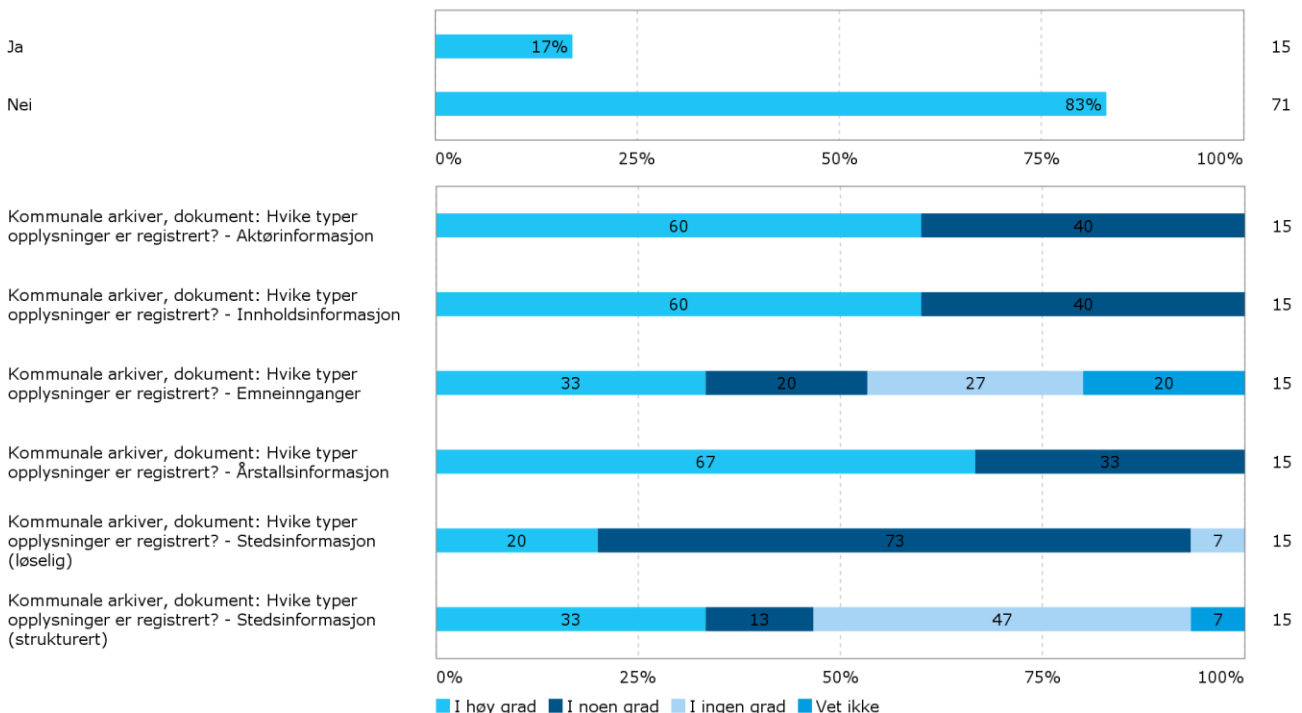
I dette kapittelet presenteres matriser over svarene knyttet til hvilke typer opplysninger som er registrert rundt de ulike materialtypene. Vi har ikke funnet det formålstjenelig å forsøke å kommentere de ulike funnene.

Fig 9 Tekstmateriale

Har institusjonen digitalisert tekstmateriale (dokument/protokoller) fra private arkivskapere:

Har institusjonen digitalisert tekstmateriale fra kommunale arkivskapere:

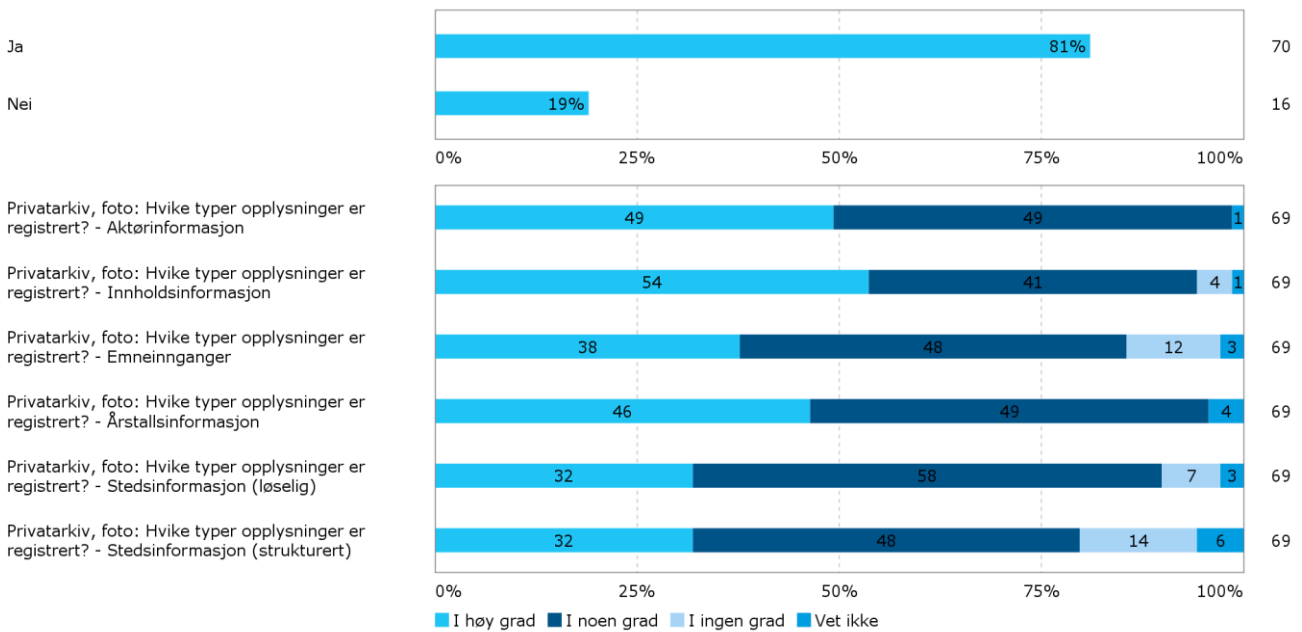

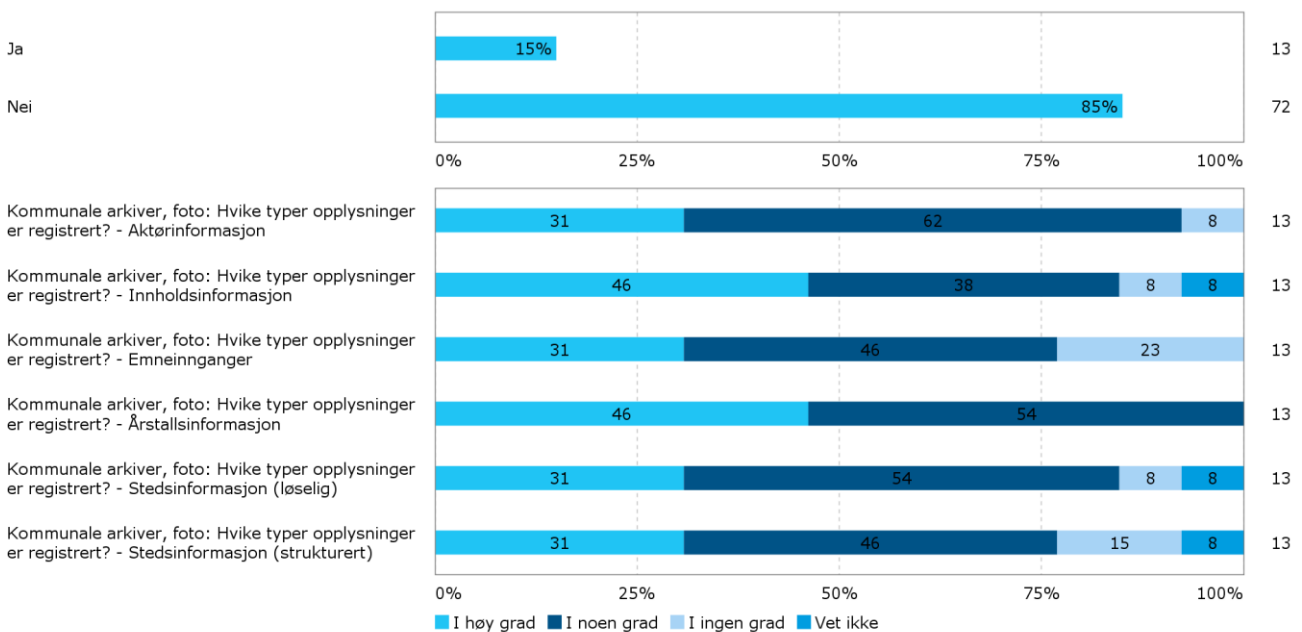
Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 10 Fotomateriale

Har institusjonen digitalisert fotomateriale fra private arkivskapere:

Har institusjonen digitalisert fotomateriale fra kommunale arkivskapere:

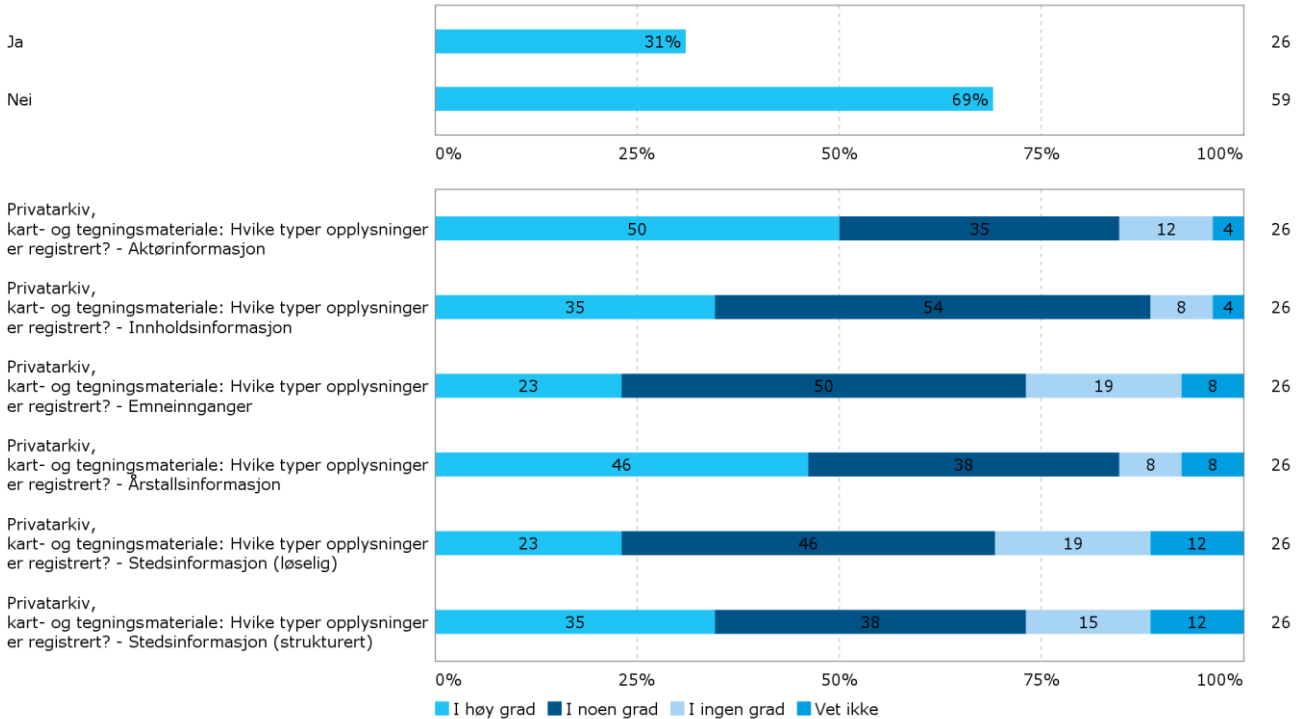

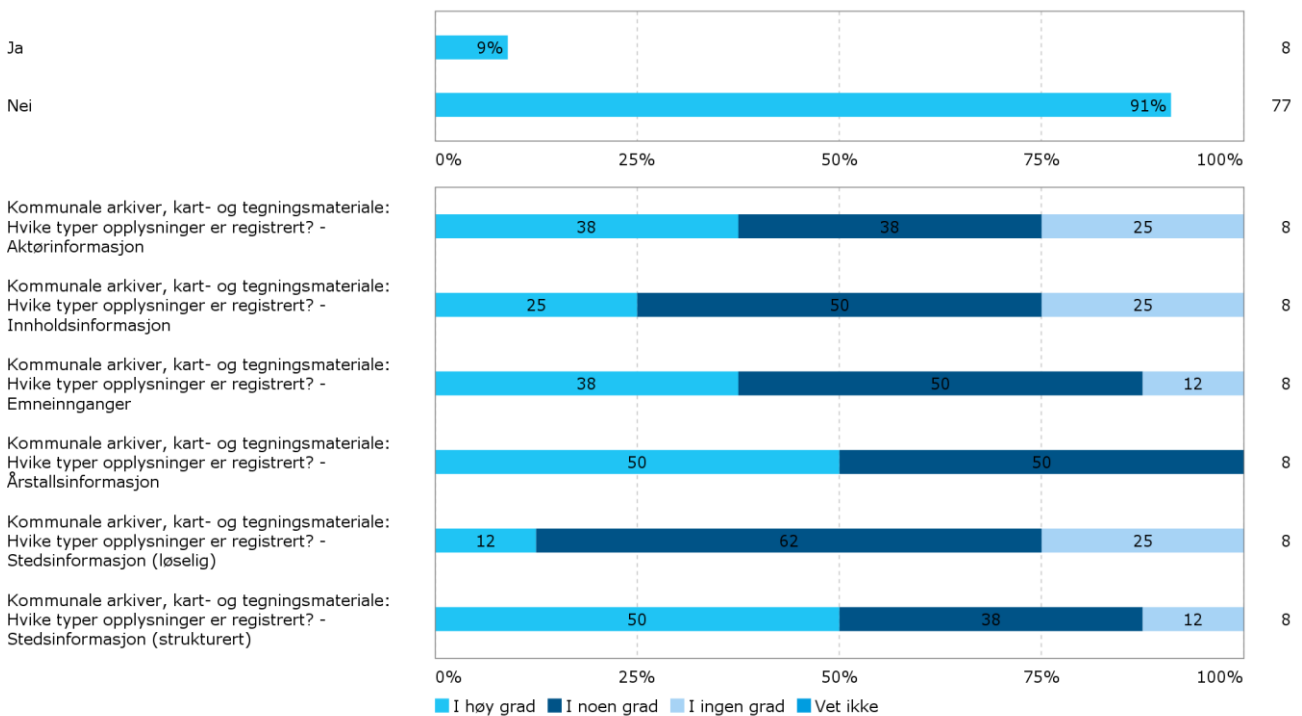
Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 11 Kart / tegningsmateriale

Har institusjonen digitalisert kart- og tegningsmateriale fra private arkivskapere:

Har institusjonen digitalisert kart- og tegningsmateriale fra kommunale arkivskapere:

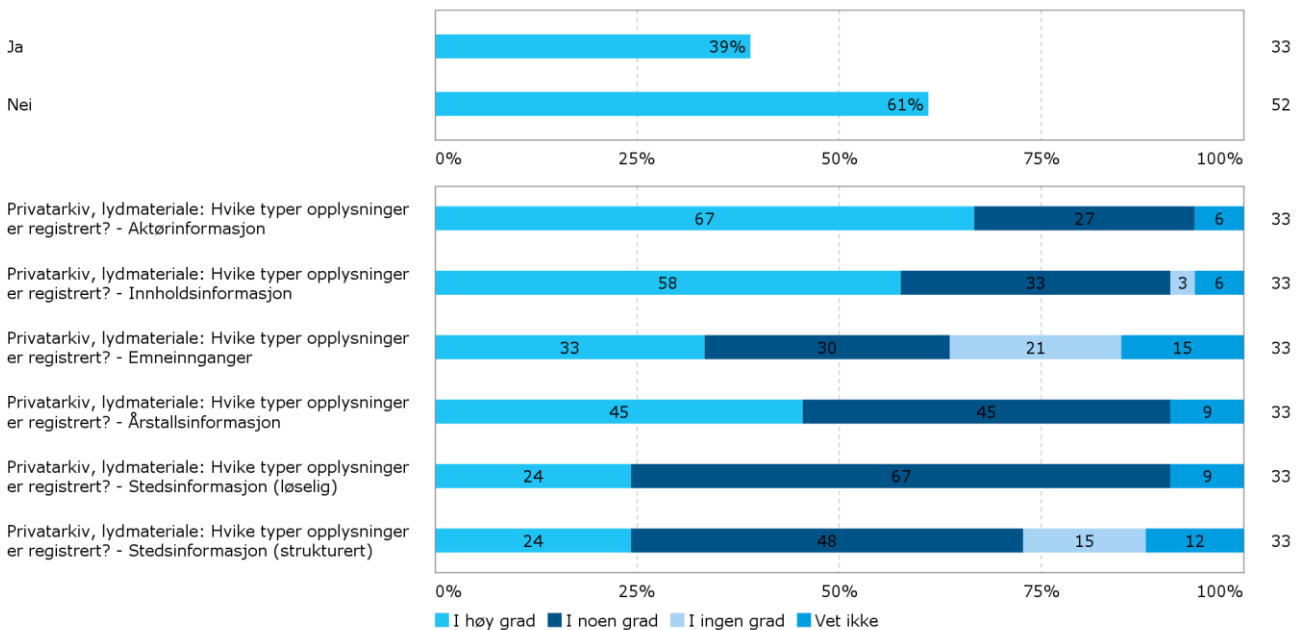

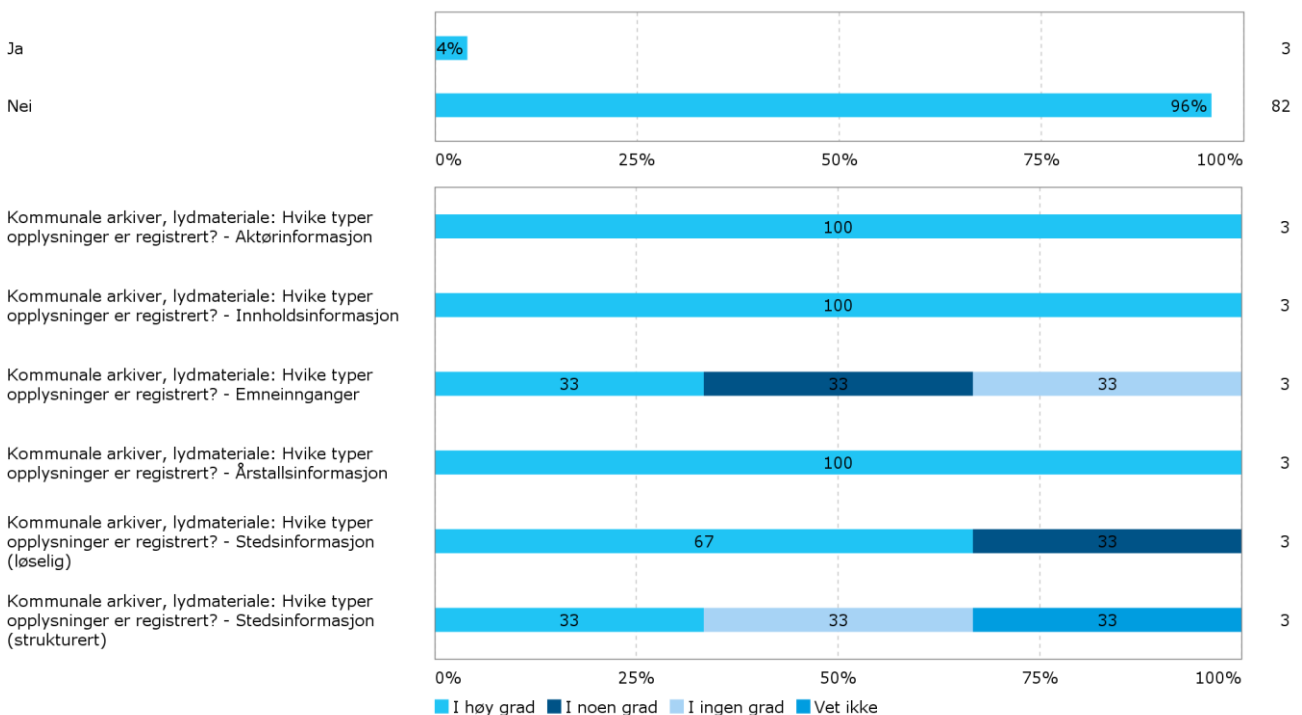
Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 12 Lydmateriale

Har institusjonen digitalisert lydmateriale fra private arkivskapere:

Har institusjonen digitalisert lydmateriale fra kommunale arkivskapere:

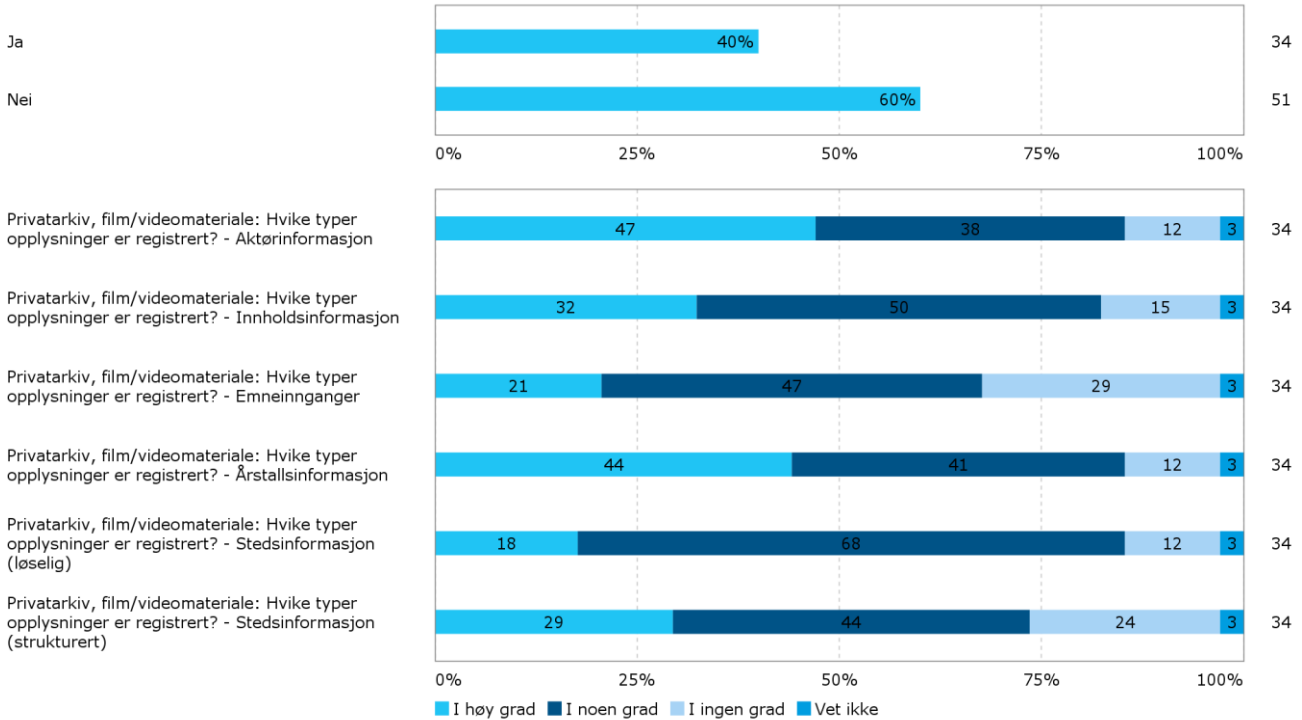

Sammenstilling, Samdok, Oppgave 5, Kartlegging av digitalisering av analogt arkivmateriale

Fig 13 Film / videomateriale

Har institusjonen digitalisert film/videomateriale fra private arkivskapere:

Har institusjonen digitalisert film/videomateriale fra kommunale arkivskapere:

